

24.01.2022

Asia/6

§ 49

V 16.2.2022, Valtuutettu Amanda Pasasen aloite Helsingistä Euroopan lintupääkaupunki

HEL 2021-006771 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Reetta Vanhasen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Amanda Pasasen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Amanda Pasanen ja 19 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsinki laatii suunnitelman linnuston monimuotoisuuden turvaamiseksi ja lisäämiseksi sekä parantaa lintu- ja luontoharrastuksen yhdenvertaisia mahdollisuuksia kaikille kaupunkilaisille. Esitetään, että Helsingistä on tehtävä Euroopan lintupääkaupunki.

Kaupunkiympäristön toimialan ympäristöpalvelut sitoutuu linnustosuunnitelman laatimiseen lähivuosien aikana. Suunnitelmaan kootaan toimenpiteitä kaupungin monipuolisen pesimälinnuston turvaamiseksi sekä lintu- ja luontoharrastuksen parantamiseksi.

24.01.2022

Asia/6

Helsingissä pesii vuosittain noin 150 lintulajia. Suuri lajimäärä selittyy Helsingin luonnon monipuolisuudella. Kaupungissa on erilaisia elinympäristöjä kuten saaristoa, vanhoja metsiä, peltoja ja muita kulttuuriympäristöjä sekä erilaisia kosteikkoja. Kosteikoista merkittävimpiä ovat kansainvälisestikin tärkeä lintualue Vanhankaupunginlahti ja Östersundomissa sijaitsevat lintulahdet Torpviken, Bruksviken ja Kapellviken.

Helsinki on suojellut pitkään linnustollisesti arvokkaita alueita. Vanhankaupunginlahden ensimmäinen suojelupäätös tehtiin vuonna 1962, jolloin rauhoitettiin 209 hehtaaria kosteikkoa. Nykyisin rauhoitetun alueen pinta-ala on 305 hehtaaria. Kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa 2015–2024 esitettiin rauhoitettavaksi 14 uutta linnustollisesti arvokasta aluetta, joiden pinta-ala on yhteensä yli 70 hehtaaria. Usean alueen rauhoitusprosessi on parhaillaan käynnissä ja osa on jo saatu suojelun piiriin.

Helsinki on toiminut määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti omistamiensa lintukosteikkojen luontoarvojen vaalimisessa. Linnusto otetaan huomioon kaupungin luonnonhoitotyössä. Rauhoitettujen lintuluotojen pesintärauhan turvaamiseksi on pystytetty maihinnousukieltokylttejä, joissa kielletään saarille nousu pesimäkauden aikana. Suojeltujen lintukosteikkojen rauhoitusmääräyksissä kielletään alueilla liikkuminen lintujen pesintäaikaan.

Helsingin luonnonmonimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmassa (LUMO-ohjelma) 2021–2028 esitetään useita toimenpiteitä linnuston elinolojen parantamiseksi niin saaristossa, metsissä, kosteikoilla kuin rakennetuissa puistossa.

Helsinki tarjoaa erinomaisia kohteita lintuharrastukseen. Lintujen katselua helpottavia rakenteita kuten lintutorneja, lintulavoja ja piilokojuja on rakennettu erityisesti Vanhankaupunginlahden ympärille. Esteettömät Kivinokan ja Pornaistenniemen Lammassaaren luontopolut lintujen katselulavoineen palvelevat kaikkia kävijöitä. Uusi, esteetön piilokoku rakennetaan tänä vuonna Lammassaaren.

Luontokohteiden infotauluissa, luontopoluilla ja kaupungin nettisivuilla kerrotaan linnustosta. Kaupunki julkaisi vuonna 2017 laajan Helsingin ainutlaatuisesta saaristolinnustosta kertovan kirjan ”Lukuja luodoilta - Helsingin saaristolinnut nyt ja ennen”. Vanhankaupunginlahtea esittelevä Viikki -kirja kuvaa laaja-alaisesti lahden historiaa, linnustoa ja sen muutoksia sekä hoitotyötä.

Monipuolisen ja -lajisen pesimälinnuston perusteella Helsinki voisi perustellusti julistautua Euroopan lintupääkaupungiksi. Pesimälajien määrän osalta muun muassa Berliinissä, Lontoossa, Moskovassa ja Tukholmassa on vähemmän lajeja (120–133). Tallinnan alueella pesii mel-

24.01.2022

Asia/6

ko tarkalleen sama määrä lajeja (149) kuin Helsingissä. Lintuja harrastaville Helsinki tarjoaa mielenkiintoisia ja ainutlaatuisia kohteita, jotka ovat helposti saavutettavia ja joissa on harrastusta tukevia luontopalveluita.

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto. Vastaus on lausunnon mukainen. Lautakunta ei ole lausunnossa esittänyt, että kaupunki antaisi yksipuolisen julistuksen siitä, että Helsinki on Euroopan lintupääkaupunki. Niinpä tätä ei esitetä myöskään kaupunginhallituksen vastaukseksi.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Amanda Pasasen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 21.09.2021 § 496

HEL 2021-006771 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristölautakunta toteaa että, monipuolisen ja -lajisen pesimälinnuston, suurten ja näyttävien muuttojen ja aivan keskustassakin näkyvien suurten lintuparviin perusteella Helsinki voisi perustellusti julistautua Euroopan lintupääkaupungiksi. Aloitteessa esitetty tarve Helsingin linnustosuunnitelman laatimisesta on kannatettava.

Helsingin linnusto on rikas ja monilajinen

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Helsingissä pesii nykyään vuosittain noin 150 lintulajia, mikä on kaksi kolmasosaa Suomen pesimälajeista. Suuri lajimäärä selittyy Helsingin luonnon monipuolisuudella. Kaupungista löytyy erilaisia elinympäristöjä kuten saaristoa, vanhoja metsiä, peltoja ja muita kulttuuriympäristöjä sekä erilaisia kosteikkoja. Kosteikoista selvästi merkittävimpiä ovat kansainvälisestikin tärkeä lintualue Vanhankaupunginlahti ja Östersundomissa sijaitsevat lintulahdet Torpviken, Bruksviken ja Kapellviken.

Helsingin pesimälajien määrä on kasvanut 20 vuodessa. Vuosina 1996–1997 toteutetussa Helsingin lintuatlaksessa saatiin pesintään viittaavia havaintoja 140 lajista. Helsingin laajentuminen Östersundomiin on tuonut pesimälajistoon useita lajeja lisää, kuten kehrääjän, metson ja sääksen. Pesimälajistossa esiintyy useita uhanalaisia ja harvinaisia lintulajeja. Helsinkiin on reilussa kahdessa vuosikymmenessä asettunut ainakin seitsemän uutta lajia: laulujoutsen, merihanhi, harmaahaikara, merimetso, merikotka, valkoselkätikka ja urpiainen.

Suurin osa uusista lintulajeista on valinnut ensimmäiseksi pesimäpaikakseen luonnonsuojelualueen, erityisesti Vanhankaupunginlahden, tai jonkin aiemmin puolustusvoimille kuuluneen saaren. Tämä osoittaa laajojen ja rauhallisten alueiden tärkeyden paitsi nykyisten, myös kaupunkiin levittäytyvien lajien kannalta. Helsingin lintulajiston muutokset heijastelevat myös laajempia muutoksia lajien levinneisyyksissä ja runsauksissa.

Toimet linnuston elinolojen parantamiseksi onnistuneet hyvin

Helsinki on tehnyt jo varhain merkittäviä päätöksiä suurien linnustollisesti arvokkaiden alueiden suojelemiseksi. Vanhankaupunginlahden ensimmäinen suojelupäätös tehtiin jo vuonna 1962, jolloin rauhoitettiin 209 hehtaaria kosteikkoa. Nykyisin rauhoitetun alueen pinta-ala on 305 hehtaaria. Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa 2015-2024 esitettiin rauhoitettavaksi 14 uutta linnustollisesti arvokasta aluetta, joiden pinta-ala on yhteensä yli 70 hehtaaria. Monen alueen rauhoitusprosessi on parhaillaan käynnissä ja osa on jo saatu suojelun piiriin.

Laajojen, arvokkaiden luontoalueiden lisäksi on huolehdittava niitä yhdistävien viheralueiden ja ekologisten yhteyksien säilyttämisestä. Maankäytön ja muun kaupunkisuunnittelun tarpeisiin on viime vuosien aikana selvitetty Helsingin metsä- ja puustoista verkostoa sekä kaupungin niittyverkostoa. Verkostosuunnitelmien tavoitteena on turvata merkittävien alueiden ja yhteyksien säilyminen maankäytön muutos-paineista huolimatta.

Helsinki on toiminut määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti omistamiensa lintukosteikkojen luontoarvojen vaalimisessa. Matalien ja rehevien merenlahtien luontainen kehitys johtaa ruovikoitumiseen ja vähitellen um-

peenkasvuun. Umpeenkasvua on ehkäisty vuosittain ruovikon niitoilla, laiduntamisella ja puuston poistoilla. Kosteikkolintujen kannalta hyvä pesimäympäristö koostuu avovesialueista, lampareista, matalista rantaniityistä ja ruovikoiden muodostamasta mosaiikkimaisesta kokonaisuudesta. Pienpetopyynneillä on turvattu pesimälinnuston onnistunut pesintä. Vanhankaupunginlahdelta saatuja hyviä kokemuksia ja käytäntöjä jatketaan Östersundomin lintuvesillä, jossa kosteikkojen kunnostus on saatu viime vuosien aikana käynnistettyä.

Linnusto otetaan huomioon myös kaupungin luonnonhoitotyössä. Lahopuuta jätetään kolopesijöille, hakkuu- ja raivaustöitä tehdään lintujen pesintäajan ulkopuolella, tiheikköjä jätetään, suositetaan eri metsäpuolajeja ja kerroksellista metsärakennetta. Niittotyöt tehdään maapesintäiset linnut huomioiden ja ajoitetaan kesän loppuun.

Rauhoitettujen lintuluotojen pesintärauhan turvaamiseksi on pystytetty mairinnouskieltokylttejä, joissa kielletään saarille nousu pesimäkauden aikana. Suojeltujen lintukosteikkojen rauhoitusmääräyksissä kielletään alueilla liikkuminen lintujen pesintäaikaan. Määräysten valvontaa on järjestetty erityisesti Vanhankaupunginlahdella.

Vesilintujen metsästyksen rajoittaminen otetaan huomioon uusien luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksissä. Tuoreimpana esimerkkinä on keväällä 2021 rauhoitettu Tiirakari, jonka määräykseen liitettiin lintujen metsästyskielto. Vuonna 2021 aloitettiin vesilläliikkujien luontotietoisuuden parantaminen mm. kokoamalla luontoviisas.hel.fi -nettisivut ja tekemällä yhteistyötä veneseurojen ja -vuokraajien kanssa.

Uudessa Helsingin kaupungin luonnonmonimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmassa (LUMO-ohjelma) 2021-2028 esitetään lukuisia toimenpiteitä linnuston elinolojen parantamiseksi niin saaristossa, metsissä, kosteikoilla kuin rakennetuissa puistossa.

Lintuharrastuksen kehittäminen

Helsinki tarjoaa lukuisia, erinomaisia kohteita lintuharrastukseen. Lintujen katselua helpottavia rakenteita kuten lintutorneja, lintulavoja ja piilokojuja on rakennettu erityisesti Vanhankaupunginlahden ympärille. Esteettömät Kivinokan ja Pornaistenniemen Lammassaaren luontopolut lintujen katselulavoineen palvelevat kaikkia kävijöitä. Uusi, esteetön piilokoku rakennetaan tänä vuonna Lammassaareen. Tulevaisuudessa yhä useampi luonnossa liikkujan palvelurakenne on tarkoitus toteuttaa ainakin osittain esteettömänä.

Helsingin luontokohteisiin rakennetuissa infotauluissa ja luontopoluilla kerrotaan muun luonnon ohella myös linnustosta. Kaupunkilinnustosta ja kiinnostavista lintupaikoista löytyy tietoa myös kaupungin nettisivuil-

24.01.2022

Asia/6

la. Kaupunki julkaisi vuonna 2017 laajan Helsingin ainutlaatuisesta saaristolinnustosta kertovan kirjan ”Lukuja luodoilta - Helsingin saaristolinnut nyt ja ennen”. Vanhankaupunginlahtea esittelevä Viikki-kirja kuvaa laaja-alaisesti lahden historiaa, linnustoa ja sen muutoksia sekä hoitotyötä.

Lintuharrastukseen liittyvä luonnossa liikkuminen lisää hyvinvointia ja on tutkitusti terveyttä edistävää toimintaa. Helsingin uuteen LUMO-ohjelmaan sisältyy Luontopalvelulinjauksen laatiminen. Tavoitteena on tehdä suunnitelma luonnon virkistyskäytön kehittämiseksi, luonnon terveysvaikutusten turvaamiseksi ja luonnontuntemuksen parantamiseksi.

Helsingistä Euroopan lintupääkaupunki

Helsinki voisi perustellusti julistautua Euroopan lintupääkaupungiksi. Pesimälajien määrissä muun muassa Berliini, Lontoo, Moskova ja Tukholma jäävät selvästi taakse (120–133 lajia), vaikka niiden pinta-alat ovat, Tukholmaa lukuun ottamatta, selvästi Helsinkiä suurempia. Tallinnan alueella pesii melko tarkalleen sama määrä lajeja (149) kuin Helsingissä. Lintuja harrastaville Helsinki tarjoaa mielenkiintoisia ja ainutlaatuisia kohteita, jotka ovat helposti saavutettavia ja joissa on harrastusta tukevia luontopalveluita.

Aloitteessa esitetty tarve Helsingin linnustosuunnitelman laatimisesta on kannatettava. Ympäristöpalvelut sitoutuu suunnitelman laatimiseen lähivuosien aikana. Suunnitelmaan kootaan pääkaupungin linnuston kannalta merkittävät toimenpiteet, joilla monipuolinen ja rikas pesimälinnusto turvataan kaupungissa. Lisäksi suunnitelmassa esitetään konkreettisia toimenpiteitä lintu- ja luontoharrastuksen parantamiseksi kaikille, huomioiden yhdenvertaisesti kaupungin asukkaat ja myös matkailijat. Toimenpiteitä voidaan osoittaa esimerkiksi arvokkaiden linnustokohteiden rauhoittamiseen, alueiden kunnostukseen ja hoitoon, lintu- ja huomioivaan kaupunkisuunnitteluun, lintujen ravinnon ja pesimäpaikkojen monipuoliseen tarjontaan, lintujen törmäysvaarojen vähentämiseen, uusien esteettömien rakenteiden suunnitteluun ja lintupääkaupungin monipuoliseen markkinointiin. Suunnitelmaan sisällytetään toimenpiteiden kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Tuuli Ylikotila, luontoasiantuntija: 310 38540
tuuli.ylikotila(a)hel.fi
Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 31534
raimo.pakarinen(a)hel.fi